ఊసులాడే ఒక జాబిలటా!

నిషిగంధ

యదార్థ సంఘటనలకి నవలా రూపం - ఆసాంతం ఆకట్టుకునే సుమధుర స్నేహ బంధం

మాజేరు,

ఆగస్ట్ 13, 1985

వంశీ గారూ,

ఇప్పుడు సమయం రాత్రి 10 దాటింది.. ఊరంతా నిద్రపోతోంది.. ఎంతో నిశ్శబ్దంగా ఇవాళ నిన్నగా మారిపోతోంది.. మంచంమీద దిండుకానుకుని కూర్చున్నా మీకు ఉత్తరం రాయడానికి.. కిటికీలోనించి తెల్లని కాంతి నా చుట్టూ పరుచుకుంది.. విచిత్రం ఏమిటంటే ఇవి పున్నమి రోజులు కూడా కావు! బహుశా మీ ఉత్తరం తెచ్చిన కాంతి కాబోలు!! చూశారా, నాకూ మీ కవుల భాష వచ్చేస్తుంది! అంతా మీ కవితల చలవే నేస్తం.. అదిగో ఎప్పుడు చూసినా నా కవితల గురించేనా అనుకుంటున్నారు కదూ..

ఇవాళ మధ్యాహ్నమే స్కూల్ నించి నేను ఇంకో టీచర్ కలిసి బందరు వెళ్ళాము.. షికార్లు చేయడానికి కాదండోయ్.. ఎల్లుండి మన జెండా పండగ కదా, పిల్లలకి దేశభక్తి గీతాల పోటీలు పెట్టారు.. వాళ్ళకి బహుమతులు, చాక్లెట్లు కొనడం కోసం.. పనిలో పనిగా మీకిచ్చిన మాట నిలబెట్టుకుందామని ఓ ఎనిమిది పుస్తకాలు కూడా కొనుక్కున్నాను.. రవీంద్రుడి గీతాంజలి, అతడు, చలం గారివే మ్యూజింగ్స్, స్త్రీ, రంగనాయకమ్మ గారివి, మాలతీ చందూర్ గారివి ఇలాంటివన్నమాట.. ఆ పుస్తకాల పాకెట్ పదిలంగా గుండెలకానించుకుని వస్తుంటే దానివంక కొందరు అనుమానంగానూ, ఇంకొందరు అసూయతోనూ చూశారు!

బస్‌లో ఇంటికి వస్తున్నంత సేపూ ఎప్పుడెపుడు ఇంటికెళ్ళి వాటన్నిటినీ చదవాలా అనే ఆత్రుత! కానీ ఇంట్లోకి అడుగుపెట్టగానే మీ ఉత్తరం ఎదురుగా.. చెప్పొద్దూ ఎంత సంతోషం వేసిందనీ! చేతిలో ఉన్నవన్నీ ఎక్కడ పెడుతున్నానో కూడా గమనించకుండా గబగబా ఉత్తరం చదవడం మొదలుపెట్టాను.. పాపం రవీంద్రుల వారు, చలం ఇత్యాదులు ఇంకా ఆ పాకెట్ లోనే బందీలై ఉన్నారు.. మీ ఉత్తరం మాత్రం పది సంవత్సరాలు పైబడ్డట్టు అప్పుడే ముడతలు పడిపోయింది.. మరి నా కళ్ళు అందులోని అక్షరాలని ఎన్నిసార్లు స్పృశించాయో నాకే తెలీదు!

ఇక మీరు రాసిన విషయాలకు వస్తే అందులో మీరడిగిన ప్రశ్నలకు సంబంధించిన విషయాలు మీతో ఏదో ఒకరోజు చెప్పాల్సి వస్తుందేమో అనుకున్నా కానీ ఇంత తొందరగా అనుకోలేదు!

నాకు పెళ్ళి అనే బంధం మీద నమ్మకం లేదు అనడం కంటే ఆ బంధంలో చిక్కుకోవడం ఇష్టం లేదని చెప్పాలి.. అన్ని

బంధాలకంటే భార్యాభర్తల బంధం గొప్పదని అంటారు.. కానీ అంత గొప్పదైతే జీవితమంతా వాళ్ళు రాజీపడుతూ ఎందుకు బ్రతికేస్తారు!? ప్రతి జంట జీవితంలో నిర్లిప్తత అంతర్వాహినిలా ఎందుకు ప్రవహిస్తుంది!?

ఇక్కడే మీ రెండో ప్రశ్నకి సమాధానం కూడా ఉంది.. మీరు ఊహించింది కరక్టే! అమ్మా నాన్నా ఇద్దరూ లేరు.. నాన్న నేను ఇంటర్ చదువుతున్నప్పుడు, అమ్మ రెండు సంవత్సరాల క్రితం మరణించారు.. నేను అమ్మమ్మ, తాతయ్యలతో ఉంటాను. అంటే నేను ఇక్కడికి నాన్నా అమ్మా పోయాక రాలేదు.. నేను పుట్టింది పెరిగింది ఇక్కడే.

మా ఊళ్ళో బాగా కలిగిన కుటుంబాలలో మాది మొదటి రెండు స్థానాలు దాటి ఎప్పుడూ వెళ్ళలేదు.. పొలాలు, రైసు మిల్లు, నూనె గానుగ ఇవి మా ఆదాయ మూలాలు.. మా అమ్మమ్మ లక్ష్మమ్మ వాళ్ళ అమ్మానాన్నకి ఒక్కతే కూతురవ్వటం వల్ల మా తాతయ్యని ఇల్లరికం తెచ్చుకున్నారంట! పేరుకి తగ్గట్టే పెద్ద బొట్టు, జరీచీర, చేతి నిండా గాజులతో మా అమ్మమ్మ లక్ష్మీ దేవిలానే ఉంటుంది.. దానితోపాటే వీధంతా వినిపించే పెద్ద గొంతు! లేక లేక పుట్టినందువల్లో లేక ఒక్కతే అవ్వటం వల్ల చేసిన గారాబంవల్లో ఆవిడలో అహంభావంతో కూడిన అధికారం నిండిపోయింది.. వాళ్ళకి ఒకబ్బాయి రామకృష్ణ, మా అమ్మ సరళ ఇద్దరే పిల్లలు..

మా మామయ్య అమ్మ కంటే ఐదేళ్ళు పెద్దవాడంట.. చదువులో చాలా చురుకుగా ఉండేవాడంట.. అమ్మ స్కూల్ ఎగ్గొట్టడానికి ఎన్ని వేషాలు వేసినా ఊరుకోకుండా తనతో పాటే తీసుకెళ్ళేవాడనీ, అసలు మా అమ్మ పదో తరగతి వరకూ చదివింది అంటే మా మామయ్య వల్లే అని అమ్మ ఎప్పుడూ అంటుండేది.. మామయ్య అమ్మమ్మతో ఎప్పుడూ పోట్లాడుతూ ఉండేవాడంట, పొలం కూలీల మీద తన అజమాయిషీ మరీ ఎక్కువైందని.. ఎప్పుడూ ఆ కూలీలతో కలిసి తనూ బస్తాలు మోయటం, మందులు చల్లడం, వాళ్ళకి ఎప్పుడైనా వంట్లో బాగోలేకపోతే టౌన్ నించి మందులు తెచ్చి పెట్టడం.. ఇలా వాళ్ళతో కలిసిపోయి ఉండటం అమ్మమ్మకి ఎంత మాత్రం నచ్చేది కాదంట.. 'అలగా జనంతో చేరి పాడైపోతున్నావని' ఒకటే మొత్తుకునేదంట..

ఆస్తులన్నీ చూసుకోవల్సింది మామయ్యే అని తను మంచి యూనివర్సిటీలో చేరి పైచదువులు చదువుతానంటే అమ్మమ్మ ససేమిరా అంది.. మామయ్య వినకుండా అప్లికేషన్ పెట్టేయడం, సీట్ వచ్చేయడం జరిగింది.. ఇంకో వారం రోజుల్లో విశాఖపట్నం వెళ్ళాలి, యూనివర్సిటీలో చేరాలి అని చెప్పగానే మా అమ్మమ్మకి కాళ్ళూ చేతులు ఆడలేదంట.. మామయ్యని ఇంటి దగ్గర కట్టిపడెయ్యడానికి తనకి ఒకేఒక మార్గం తోచింది.. అది వెంటనే పెళ్ళి చేసెయ్యడం!

అంతే, సంబంధం కుదుర్చుకోవడం, వారం రోజుల్లో ముహూర్తం పెట్టడం అన్నీ ఒక్క రోజులోనే అతి గుంభనంగా చేసేసి, పెళ్ళి రేపనగా మామయ్యతో చెప్పిందంట! ఆ పెళ్ళి చేసుకుని, ఇంటి పట్టున ఉండటం తప్ప ఇంకేం చేసినా తను సహించేది లేదని ఖరాఖండిగా చెప్పిన అమ్మమ్మ మాటలను మామయ్య మౌనంగా విన్నాడంట.. పొద్దున్నే పెళ్ళికొడుకుని చెయ్యాలని తనని నిద్ర లేపడానికి వెళ్తే ఖాళీ పక్క కనిపించింది.. రాత్రికి రాత్రే మామయ్య ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోయాడు! వెంట ఒక్క రూపాయి డబ్బు కానీ, ఒక్క జత బట్టలు కానీ ఏదీ తీసుకెళ్ళలేదంట..

ముందు పట్టలేని కోపంతోనూ, తర్వాత భరించలేని బాధతోనూ తనకోసం ఎన్నో చోట్ల వెతికించారు.. లాభం లేకపోయింది..

ఆఖరికి ఒక నెల తర్వాత మామయ్యే ఒక ఉత్తరం రాశాడంట, అదీ తాతయ్య పేరు మీద! తను సైన్యంలో చేరుతున్నాననీ, తన కోసం ఇక ఎవరూ ఆలోచించనవసరం లేదనీ!! ఆ ఉత్తరం వచ్చాక కూడా రెండు మూడు సంవత్సరాలు ఎంతో ఎదురుచూశారంట.. కానీ మామయ్య ఇప్పటికీ రాలేదు! ముందు గదిలో నూనూగు మీసాలప్పుడు తీసిన మామయ్య ఫోటో పెద్ద సైజులోది ఒకటి వేలాడదీసి ఉంటుంది.. ఆ కళ్ళల్లో పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసం ఎంతో స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.. అలానే తదేకంగా చూస్తే మనిషే మన ఎదుట ఉన్నాడా అన్నంత సజీవంగా అనిపిస్తాడు.. నేను అచ్చం మామయ్య పోలికేనంట, అలవాటల్లో కూడా! మా అమ్మమ్మ ఎప్పుడూ అంటూ ఉంటుంది, 'ఇదేం కొంపముంచుతుందో' అని.. నాకు చిన్నప్పుడు చాలా బాధేసేది ఆ మాట విన్నప్పుడల్లా.. కానీ నాన్న పట్టించుకోకని చెప్పేవారు.. ఇప్పుడసలేమీ అనిపించదు..

మామయ్య ఇక తిరిగి రాడని అర్థం అయ్యాక ఇకనుంచీ కొడుకైనా కూతురైనా అమ్మే అని అమ్మకి కూడా ఇల్లరికం సంబంధమే చేశారు.. తెనాలికి ఏదో పెళ్ళికని వెళ్ళి అక్కడ పండగకి ఇంటికొచ్చిన నాన్నని చూశారంట.. చూపులకి బాగుండటమే కాదు, మనిషి కూడా చాలా మంచివాడు, రాజమండ్రిలో గవర్నమెంట్ ఉద్యోగం చేస్తున్నాడని విన్నారు.. అలానే ఒక కంటితో నాన్న వాళ్ళ ఆర్థిక పరిస్థితి కూడా కనిపెట్టేసారు.. నాన్నకి ఒక అక్క, ఇద్దరు చెల్లెళ్ళు.. లేని కుటుంబం.. అకౌంట్లు రాయడం, ఎరువుల కొనుగోళ్ళలో ఆసామీలకి సహాయం చేయడం ఆయన ఉద్యోగం.. అదీ నాన్నకి ఉద్యోగం వచ్చేంతవరకే.. ఉన్న ఒకటో రెండో ఎకరాలు పెద్దత్త పెళ్ళికీ, నాన్న చదువుకే ఖర్చు అయిపోయాయని తాత చెప్తాడు.. నాన్న ఉద్యోగం వల్ల తిండికి లోటు లేకపోయినా మిగిలిన ఇద్దరి కూతుళ్ళ పెళ్ళి ఎలా అనే ప్రశ్న తాతని వేధిస్తుండేదేమో!? అందుకే అమ్మమ్మ వాళ్ళు మా ఊరికి పిలిపించగానే వాళ్ళ స్థితిగతుల గురించి తెల్సి ఉండటంతో రెక్కలు కట్టుకుని వాలాడు..

వీళ్ళ ఆస్తిపాస్తులు కళ్ళారా చూసి, ఇవ్వజూపిన కట్నానికి ఆశపడి కొడుకుని ఇల్లరికం పంపేందుకు నాన్న తరపున తనే ఒప్పేసుకున్నాడంట.. నాన్నకి విషయం తెల్సి ఎంత బాధపడ్డారో తెలీదు కానీ మామయ్యలా పారిపోలేదు.. మారుమాట్లాకుండా అమ్మ మెడలో తాళి కట్టారు! తన ఆశల్నీ, కలల్నీ వెరసి తన జీవితాన్నీ వదిలేసి నిశ్శబ్దంగా ఈ ఊరు వచ్చేశారు!

తాతయ్య, నాన్నా ఇద్దరూ ఈ కుటుంబానికి ఇల్లరికం వచ్చిన అల్లుళ్ళే అయినా ఇద్దరికీ ఎంతో వ్యత్యాసం ఉంది.. అమ్మమ్మ నోటి దురుసుతనం, అజమాయిషీ తాతయ్యను రవ్వంత కూడా బాధ పెట్టినట్లు అనిపించదు.. తన మాట ఇంట్లో ఎలాగూ చెల్లదని తెల్సి ఎందులోనూ తల దూర్చరు.. అమ్మమ్మ చెప్పిన పని మరోమాట అడగకుండా చేయడమే! మనిషి మంచి ఒడ్డూ పొడవుతో భారీగా ఉంటారు.. పంచాయితీ ఆఫీసులో కూర్చుని ఎరువుల ధరలు, వర్షాలు పడకపోవడానికి లేదా ఎక్కువ పడటానికి గల కారణాలు, దేశ రాజకీయాలు, ఇలాంటి విషయాలు అక్కడున్న వాళ్ళతో చర్చిస్తూ కులాసాగా గడిపేస్తున్నట్లు ఉంటారు.. అంటే గాలి వాలు వైపే నడుస్తుంటారు..

కానీ నాన్న గాలితో పాటు కొట్టుకెళ్ళలేరు. అలాగని గాలికి ఎదురు ఈదే ధైర్యం కూడా లేదు.. ఆయనో భావకుడు.. స్వాప్నికుడు.. అంత సున్నిత హృదయుడిని నేనిప్పటివరకూ చూడలేదు.. ఎప్పుడు చూసినా చేతిలో ఏదో పుస్తకంతో కనిపించేవారు.. మా ఇంట్లో ఏదో గ్రహాంతరవాసిలా అంటీముట్టనట్టు ఉండేవారు.. ఈ పొలాల విషయాలు, కూలీలతో తగాదాలు, మధ్యవర్తులతో బేరసారాలు ఇవేమీ ఆయనకి తెలీవు.. నేర్చుకోవడానికి అస్సలు ప్రయత్నించలేదు! అందుకే ఇంటి విషయాలన్నీ అమ్మమ్మ నించి వారసత్వంగా అమ్మే

తీసుకోవాల్సి వచ్చింది, వాటితోపాటు నోటి దురుసుతనం కూడా! కానీ రూపంలో అమ్మమ్మకి వ్యతిరేకంగా ఎప్పుడు చూసినా వేలుముడి, రేగిపోయిన జుట్టు, గంజి పెట్టని కాటన్‌చీరతో కనిపించేది.. తన పేరుకి పూర్తి వ్యతిరేకంగా ఎవరి మీదనో అరుస్తూ చాలా అప్రసన్నంగా ఉండేది!

ఒకసారి పండగ కదా కాస్త మంచి చీర కట్టుకుని నీట్‌గా ఉండొచ్చుగా అన్నారని 'అలాంటి భోగం వేషాలు వేయడం తనకి రాదనీ, అయినా సింగారించుకుని కూర్చుంటే జరగాల్సిన పనులెవరు చూస్తారని' నాన్న మీద విరుచుకు పడింది.. నోటితో తప్ప పనులు జరగవని ఆమె నమ్మకం.. ఇంటి విషయాలు, బయట విషయాలు ఏవైనా పరిశరాలతో పని లేకుండా మాట్లాడటం తన అలవాటు.. నాన్న చేతకానితనాన్ని అవకాశం వచ్చినప్పుడల్లా అందరిముందూ చెప్పుండేది.. అలా అయినా ఆయనలో పౌరుషం వచ్చి పనుల్లో ఆసక్తి చూపిస్తారని తన ఆశ.. నాన్న అందుకు విరుద్ధంగా ఇంకా ఇంకా దూరం జరిగేవాళ్ళు.. అసలు వాళ్ళిద్దరే కూర్చుని మాట్లాడుకోవడం నా ఊహ తెల్సిన దగ్గర నించి చూడలేదు. తన ఉనికే భరించలేనట్లు అమ్మ ఉన్న చుట్టుపక్కల అసలు కనిపించేవారు.. పుస్తకాల ధ్యాసలో తనని పట్టించుకోవడంలేదని వాటిన్నటినీ బయట చూరు కింద ఉండే పాత చెక్క బీరువాలోకి నెట్టేసింది..

ఎప్పుడన్నా నాన్న నానమ్మ తాతయ్యల దగ్గరికి వెళ్తే వెంట నన్ను తీసుకెళ్ళేవారు.. అక్కడ వాళ్ళు, అత్తయ్యలు కలిసి ఏకబిగిన కష్టాలన్నీ చెప్పుకుని 'మాకేం చేస్తావని' అడిగేవారు.. అంతా అమ్మ చేతిలోనే ఉందని తెలిసీ ఆయన మీద వత్తిడి తెచ్చి, లాభం లేకపోయేసరికి పెళ్ళాన్ని అదుపులో పెట్టుకోలేనివాడని తేల్చేశారు.. ఎప్పుడైనా మా ఇంటికి వచ్చినప్పుడు మాత్రం అమ్మని మహాలక్ష్మి అనీ, ఎంతో పనిమంతురాలనీ ఓ పొగిడేసి బియ్యం, పప్పులు, నూనె లాంటివి మోసుకుని వెళ్ళేవాళ్ళు..

నాన్నకి జాండిస్ వచ్చిన రోజుల్లో భోజనం పెట్టడం, మందులివ్వడం లాంటి పనులన్నీ నాతోనే చేయించుకునేవారు.. నన్ను దగ్గర కూర్చోబెట్టుకుని బాగా చదువుకోమనీ, చదువులేని జీవితానికి అర్థం లేదనీ చెప్పేవారు.. నేను ఆయనకి జ్వరం లాంటిది ఏదో వచ్చింది ఇంకో నాలుగైదు రోజుల్లో బాగైపోతుందనుకున్నా.. ఒకరోజు రాత్రి నిద్రలో పెద్దపెద్దగా పలవరిస్తూ అమ్మ ఎంత లేపినా లేవకపోతుండేసరికి హాస్పిటల్‌కి తీసుకెళ్ళారు.. అంతే! మళ్ళీ తిరిగి రాలేదు, సజీవంగా! ఆడుకుంటూ మెట్లమీద పడిపోయి ఏడుస్తుంటే ఒకచేత్తో నా కన్నీళ్ళు తుడుస్తూనే ఇంకో చేత్తో 'నా బుజ్జితల్లిని పడెయ్యడానికి వీటికెంత ధైర్యం! రోజురోజుకీ పొగరెక్కువైపోతుందసలు' అంటూ మెట్లని అదిలించే నాన్న.. నేను నవ్వగానే 'నా తల్లి జాబిల్లి' అంటూ దగ్గరకు తీసుకునే నాన్న.. నిశ్శబ్దంగా తన స్వాప్నికలోకానికి వెళ్ళిపోయారు!

అదేం విచిత్రమో.. నాన్న పోయాక అమ్మ ధోరణిలో విపరీతమైన మార్పు వచ్చింది.. చాలా పరధ్యానంగా ఉండేది.. నాన్న విలువ ఆయన పోయాక తెలుస్తుందేమో అనుకున్నా.. కానీ చిత్రంగా తనకి పెళ్ళి చేసి తన జీవితాన్ని నాశనం చేశారని అమ్మమ్మ తాతయ్యలతో ఒకరోజు అనడం విని నాకు బాధ కంటే చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది! అసలు వాళ్ళిద్దరి మధ్య ఉన్న సంబంధమేమిటో నాకప్పుడు అర్థం అయింది.. ఏమీ లేదు!! యజమానికి పనిచేసేవాడికీ, అమ్మాయికీ అబ్బాయికీ, గురువు శిష్యుడు ఇలా ఏదో ఒకటన్నా లేదు.. అస్సలంటే అస్సలు లేదు!! పెద్దవాళ్ళు ఇద్దర్నీ ఒకే కప్పు కింద ఉండమన్నారు.. ఉన్నారు.. అంతే! వాళ్ళిద్దరి మధ్యా ఎప్పుడూ దగ్గరతనం లేదు.. ఉండటానికి వాళ్ళే మాత్రం కూడా ప్రయత్నించలేదు!

నాకైతే ఇద్దరిలో ఎవరిదీ తప్పులేదనిపిస్తుంది.. వాళ్ళిద్దరివి కంప్లీట్‌గా విరుద్ధమైన ప్రపంచాలు.. ఎవరూ వాటి సరిహద్దుల్ని

దాటడానికి ప్రయత్నించలేదు.. ఒకరినొకరు ద్వేషించుకుంటూ కాలం గడిపేశారు.. అమ్మకి ఎలాంటి అనారోగ్యంలేదు.. నిద్రలోనే చనిపోయింది.. హార్ట్ అటాక్ అన్నారు.. జీవితంలో ఏదో కోల్పోయానన్న బాధ ఆమెని మింగేసింది..

అమ్మానాన్నలని చూసిన తర్వాత నాకసలు పెళ్ళి అనే ఆలోచన రాగానే మనసంతా గుప్పెడు వేపపూత తిన్నట్టు చేదుగా అయిపోతుంది.. జీవితాంతం ఒకరికి బందీలా ఉండాలనే విషయం నేను భరించలేకపోతున్నాను.. నాన్న చెప్పినట్లు నాకు చదవాలని ఉంది.. పి.హెచ్.డి చేయాలని ఉంది.. అసలు ఈ స్కూల్ ఉద్యోగం చేయడానికే అమ్మమ్మ చాలా గొడవ చేసింది, 'నీకంత అవసరం ఏమొచ్చిందని'.. అమ్మానాన్న పోయాక తాతయ్య కాస్త గట్టిగానే మాట్లాడటం మొదలుపెట్టాడు.. పక్కనే ఉన్న ఊరు కాబట్టి ఈ ఉద్యోగానికి ఒప్పుకున్నా రేపు యూనివర్సిటీకి వెళ్ళి చదవాలంటే పెద్ద యుద్ధమే చేయాల్సి వచ్చేట్లు ఉంది.. పెళ్ళి చేసుకుని నువ్వేం చేసినా మాకు అభ్యంతరం లేదంటుంది అమ్మమ్మ.. కానీ నాకసలు ఆ ఉద్దేశ్యమే లేదంటే నమ్మదు.. ఎప్పుడో కులం కాని వాడిని తీసుకొచ్చి 'వీడిని ప్రేమించాను.. వీడినే పెళ్ళి చేసుకుంటాను' అంటానని ఆమె భయం.. అందుకే నా మీద ఎప్పుడూ నిఘా వేసి ఉంచుతుంది.. స్కూల్ వేళ కాకుండా ఇంకెప్పుడైనా ఇంట్లోంచి బయటకి కదలాలంటే తను వేసే సవాలక్ష ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పిగానీ కదలడానికి లేదు..

మీరడిగినదానికి ఇంత పెద్ద సమాధానం వస్తుందని ఊహించి ఉండరు.. అసలు ఇదంతా రాసింది నేనేనా అన్న అనుమానం వస్తోంది! 'ఈ అమ్మాయి ఇంత నస పెట్టేంటి బాబూ' అని భయపడుతున్నారా.. 'ఇంకెప్పుడూ ఏ ప్రశ్నలూ అడక్కూడదనే' నిర్ణయాలు మాత్రం తీసుకోకండి మిత్రమా! మొగ్గ విచ్చుకోవడానికి ఆయత్తమౌతున్న ఈ ఘడియల్లో మీతో కబుర్లు చెప్పడం చాలా బావుంది.. అందుకే ఎన్ని పేజీలు దొర్లిపోతున్నాయో తెలీలేదు! మీరు కూడా మీ రచనలన్నీ ఇలాంటి ప్రశాంత సమయంలోనే రాస్తారేమో!? అందుకే ఆద్యంతం అందమైన భావాలే నిండి ఉంటాయి!

సరే ఇంతకీ మా ఊరి వర్ణన విని మీకు జెలసీగా ఉందన్నారు.. ఇప్పుడు మా కుటుంబం గురించి విన్న తర్వాత కూడా అలానే అనిపిస్తుందంటారా!? ఇప్పటికే మీ టైమ్ చాలా తినేశాను.. మరి రాబోయే మీ ఉత్తరం చెప్పే కబుర్ల కోసం కళ్ళే కాదు వళ్ళంతా కాయలు కాచేలా.. వద్దు లేండి.. మళ్ళీ కాయలంటే మా అమ్మమ్మ 'అవేం కాయలే.. సంతలో అమ్మొచ్చా?' అంటుంది.. అందుకే మామూలుగానే ఎంతో ఆతృతగా ఎదురుచూస్తుంటాను..

ఇక ఉంటాను.

కార్తీక

*** *** *** ***

హైదరాబాదు,

ఆగస్ట్ 20, 1985

కార్తీకా,

ఇవాళ సాయంత్రం ఇంట్లోకి అడుగుపెడుతూనే ఆదిత్య తను కొత్తగా నేర్చుకున్న రైమ్ వినిపించడం మొదలుపెట్టాడు.. ఈసారి చాలా పెద్దది నేర్చుకున్నాడంట.. మధ్యలో మర్చిపోవడం, మళ్ళీ మొదటి నించీ చెప్పడం.. ఇలా ఒక నాలుగైదు సార్లు ఆ రైమ్ ని అటూ ఇటూ తిప్పాక కానీ మొత్తం చెప్పలేదు.. అంతలో గౌతం బంతాట ఆడటానికి రమ్మని కాళ్ళు చుట్టేసాడు!! ఈ హడావిడిలో ఉండగానే

రాధిక మీ ఉత్తరం తెచ్చిచ్చింది.. అన్ని పేజీల ఉత్తరం చూడగానే చాలా సంతోషం వేసింది కానీ చదవడానికి అది తగిన సమయం కాదని ఇదిగో ఇందాకే భోజనం అయ్యాక చదివాను.. ఎంత చక్కగా రాశారు! కాస్తంత బరువైన విషయాన్ని చెప్తూ కూడా చమత్కారం చిందించడం నాకెంతో నచ్చింది!

పిల్లలిద్దరూ ఎప్పుడో పడుకున్నారు.. రాధిక హాల్లో ఏదో కుట్టుకుంటూ ఉంది.. మీరూహించింది నిజమే! నేను కూడా తారలు సంచరించే వేళల్లోనే రాయడానికి ఇష్టపడతాను.. ఏది రాసినా ముందుగా కిటికీలోంచి తొంగిచూసే నందివర్ధనాలకి వినిపించడం అలవాటు.. ఇంతకీ ఆ రచయితల బంధనాలను ఇప్పటికైనా తొలగించారా లేదా!? నాకెందుకో బాగా అనిపిస్తుంది, ఈ సమయంలో మీరు ప్రపంచాన్ని మర్చిపోయి ఏదో ఒక పుస్తకంలో లీనమై ఉంటారని..

ఈసారి మీ ఉత్తరం దిగులు మేఘాన్ని వెంట తెచ్చింది.. తల్లితండ్రుల మధ్య విభేదాలు ఈ రీతిలో కూడా ఉంటాయన్న విషయం తెల్సింది.. అంతా సవ్యంగా ఉన్న కుటుంబాలలోనే పిల్లల ఆలోచనలు పక్కదారి పట్టడం చూస్తాము కానీ మీఇంటి సంగతి విన్నాక ఆ వాతావరణంలో పెరిగిన మీ ఆలోచనా దృక్పథంలో ఎలాంటి అనారోగ్య సూచనలు కనబడకపోవడం నాకు చాలా నచ్చింది.. ఒక్క వివాహం విషయంలోనే నేను మీతో ఏకీభవించలేను అనిపిస్తుంది.

నాకనిపిస్తుంది, ఒక్క మీ కుటుంబ పరిస్థితుల ఆధారంగా మీరీ నిర్ణయానికి రావడం సబబు కాదేమో అని.. భార్యాభర్తలిద్దరిలోనూ ఒకేరకమైన వ్యక్తిత్వ వికాశం ఉండకపోవచ్చు.. అభిప్రాయభేదాలు ఉండొచ్చు.. ఒకరు అవునంటారు.. ఇంకొకరు కాదంటారు.. మరునిమిషంలో వచ్చే పండక్కి పిల్లలకి ఏం కొనాలా అని సమాలోచనలు చేస్తారు.. ఒక తుఫాను సాయంత్రం భర్త ఇంకా ఇంటికి రాకపోతే భార్య ఆందోళన పడుతుంది.. అదే భార్యకి వంట్లో బాగోకపోతే భర్తకి కాళ్ళూ చేతులూ ఆడవు.. పందిరి, మల్లెతీగ ఈ రెండిట్లో ఒకటి లేని రెండవదాన్ని ఊహించగలమా!? తననంతా ఆక్రమించేస్తుందనీ పందిరీ, ఆ పందిరి తప్ప ఇంక తనకి వేరే ప్రపంచమే లేదనీ మల్లెతీగా బాధపడి ఒకరినొకరు త్యజిస్తే మనం మల్లెల సువాసనలు ఆస్వాదించగలిగేవాళ్ళం కాదు కదా!?

మీ చుట్టూనే ఇంకా ఎన్నో కుటుంబాలు ఉంటాయి.. అంతవరకూ ఎందుకూ, మీ స్నేహితుల్లోనో లేక దగ్గర బంధువుల్లోనో మీ వయసు అమ్మాయిలలో వివాహం అయినవాళ్ళు ఉండి ఉంటారు.. వారిని చూడండి.. వారి జీవితం గురించి అడగండి.. మీ నిర్ణయంలో ఏమన్నా మార్పు ఉండొచ్చేమో..

అలా గమనించి మీరు చెప్పే విషయాలకోసం ఎదురుచూస్తుంటాను.. ఒక నాలుగైదు కుటుంబాలు పరిశీలించండి.. మళ్ళీ ఈ కౌంట్ ఏమిటో అనుకుంటున్నారా? స్వార్థమండి.. స్వార్థం.. అప్పుడైతే ఇంకో నాలుగు పేజీలు ఎక్కువ రాస్తారు కదా!

వంశీ

*** *** *** ***

మాజేరు,

ఆగస్ట్ 22, 1985

వంశీ గారూ,

అబ్బా, మీ లెక్కల పాండిత్యాన్నంతా మీ లెటర్ లోనే చూపించారుగా! ఎలా అంటారా? నేను రాసినదానికి లెక్కేసి సరిగ్గా 10% రాసినట్లున్నారు!! సమయమా లేక స్టేషనరీనా తమరు ఎందులో పొదుపు పాటిస్తున్నట్లో! మొదటిసారి మీ ఉత్తరం వచ్చిన రెండోరోజు కానీ నేను రిప్లై రాయటంలేదు! నిన్న చాలా తొందరగా పడుకున్నాను.. వర్షాలు విపరీతంగా పడుతున్నాయి.. బస్సులు లేట్ గా నడుస్తున్నాయి.. నిన్న ఇంటికొచ్చేసరికి విపరీతమైన అలసట.. దానితోపాటే అమ్మమ్మ సణుగుడు 'వేళాపాళా లేని ఈ ఉద్యోగం ఏంటి' అని.. ఇది మరీ అన్యాయం కదండీ, వర్షం పడినా అది నా ఉద్యోగం తప్పే!

తెల్లవారుఝామున ఉన్నట్టుండి మెలకువ వచ్చింది.. కళ్ళు తెరవనేలేదు 'వీణ నాది.. తీగ నీది.. తీగ చాటు రాగముంది' పాట అప్రయత్నంగా పెదవులపై కదలాడింది!! చిత్రంగా అనిపించింది.. నిన్న పడుకునే ముందు మీ లెటర్‌లో మీ మాటలే మననం చేసుకుంటూ పడుకున్నాను.. సరిగ్గా నిద్రలోకి జారబోయే ముందు నా మనోఫలకం మీద నిలిచిన చిత్రం ఏమిటో తెలుసా! రాత్రి నిశ్శబ్దంలో టేబుల్ లాంప్ వెలుగులో ఏదో రాసుకుంటున్న మీరు.. ఆ పక్కనే కుర్చీలో ఏదో కుడుతున్న రాధిక గారు!! మీ జంట ఈపాటకి సరైన అర్థాన్ని ఇస్తారనేమో ఈ గీతం సుప్రభాతం పాడింది.. అది సరేగానీ మీరు రాసేవన్నీ మొట్టమొదటిగా వినే భాగ్యం రాధిక గారిదనుకున్నాను మీరేంటీ మధ్యలో నందివర్ధనాలపై అవసరమైన దానికన్నా ఎక్కువ ప్రేమ చూపిస్తున్నట్లున్నారు!! నాదో కుతుహలం.. మీరు ఏరికోరి చేసుకున్నారంటే రాధికగారు కూడా మంచి భావుకురాలు అయిఉంటారు కదూ..

సరే, ఈసారి కూడా మీరు భోజనం అయ్యాకే ఈ లెటర్ చదువుతుంటే మీకొక బెడ్ టైం స్టోరీ చెబుతాను.. వింటారా మరి?

మేము ముగ్గురం స్నేహితులం.. చిన్నప్పటినించీ స్కూల్‌కి వెళ్ళడం, ఇంటిదగ్గర చదువుకోవడం, ఆటలాడుకోవడం అన్నీ కలిసే చేసేవాళ్ళం.. ముగ్గురిలో మాధురి చాలా నెమ్మది, పిరికిది కూడా.. ఎవరు తోడు లేకున్నా ఇంటి నించి బయటకి ఎక్కడికీ వెళ్ళదు.. వేరేవాళ్ళతో కలవదు.. రోహిణి మాత్రం సీమటపాకాయ! చదువులో ఎప్పుడూ ఫస్టే! స్కూల్లో అన్నిట్లో పాల్గొనేది.. ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి వాగుతూనే ఉండేది.. అది మాతో లేకపోతే అస్సలు తోచేది కాదు.. తన కలలన్నీ ఒక పెద్ద సైంటిస్ట్ అవ్వాలని..

టెన్త్ రిజల్ట్స్ వచ్చాయి.. రోహిణి డిస్ట్రిక్ట్ ఫస్ట్ వచ్చింది.. ఎంతో సంతోషంతో ఇంటర్‌కి ఏ కాలేజీలో చేరదామా, ఏ గ్రూప్ తీసుకోవాలా అని రాత్రుళ్ళు డాబా మీద పడుకుని చర్చించుకునేవాళ్ళం.. రోహిణి మాత్రం ఆకాశం వంక మెరుస్తున్న కళ్ళతో చూస్తూ అనేది, 'ఎప్పుడో ఒకరోజు రాకెట్‌లో అక్కడికి వెళ్తాను.. అక్కడ నించి మీకు హాయ్ చెప్తాను'!

ఒకరోజు అమ్మమ్మ అంది, "మీ రోహిణికి పెళ్ళి కుదిరిందంటే.. రేపు శ్రావణమాసంలోనే ముహూర్తం' అని! నాకు అర్థం కాలేదు.. 'అప్పుడైతే కాలేజీకి సెలవలు ఉండవు కదా' నేను అమాయకంగా అడిగాను.. 'ఇంకా కాలేజేంటీ! దాన్ని ఇంకా చదివించే స్థోమత వాళ్ళకసలు లేదు.. బోల్డంత ఆస్తి, పిల్ల కావాలని వచ్చారు.. ఇంతకంటే మంచిసంబంధం వాళ్ళకి మళ్ళీ దొరుకుతుందా ఏమిటీ!' అంటూ అమ్మమ్మ రాగం తీస్తూ అంది.. ఆర్థిక తారతమ్యానికి అర్థం జీవితంలో మొదటిసారిగా తెలిసింది!

వెంటనే వాళ్ళింటికి పరిగెత్తాను.. వెనకాల పూల చెట్లకి పాదులు చేస్తుంది.. అసలు తను చేస్తున్న పని మీద స్పృహ ఉన్నట్లేలేదు.. నేను విన్న వార్త నిజమే అన్నట్లు ఏడ్చి ఏడ్చి ఉబ్బిపోయిన తన మొహమే చెప్పింది.. నాకు ఏం మాట్లాడాలో అర్థం కాలేదు.. 'పోనీ ఆ

ఊరి నించే కాలేజీకి రారాదూ‘ అన్నా.. ‘ఇంక చదవడం వాళ్ళకిష్టం లేదంట‘ అది మాట కూడా పూర్తి చేయలేదు కళ్ళల్లో చోటు చాలక కన్నీళ్ళు గొంతులోకి దూసుకొచ్చినట్లు దానిగొంతు పూడుకుపోయింది!! ఇక ఉండలేక కాసేపేదో మాట్లాడాననిపించి వెనక్కి వచ్చేశాను.

తర్వాత తెలిసింది అది ‘పెళ్ళొద్దు.. చదువుకుంటాను‘ అని బాగా గొడవ చేస్తుంటే వాళ్ళింట్లో వాళ్ళు కొట్టి ఇంక బయటకి కాలు పెట్టనీకుండా కట్టడి చేశారని! మళ్ళీ రోహిణిని వంటరిగా కలుసుకునే అవకాశం పెళ్ళి ఆ తర్వాత కార్యక్రమాలన్నీ అయిపోయాక అత్తగారింటికి వెళ్తుంటే వచ్చింది.. నాకు బాధతో అస్సలేం మాట్లాడాలో కూడా తెలీటంలేదు.. మాధురేమో తన ప్రశ్నలతో తెగ వేధించేస్తుంది.. ‘మీ ఆయన నిన్ను ఏమని పిలుస్తాడు.. నువ్వేమని పిలుస్తావు..‘ ఇలాంటివే దాని ప్రశ్నలు! అంతలో గది బయట నించి ఎవరో రోహిణిని పిలిచినట్లు అనిపించింది.. రోహిణి పట్టించుకోకుండా మా కాలేజీ విషయాలు అడుగుతుంది.. మరునిమిషంలోనే వాళ్ళమ్మ గబగబా లోపలికి వచ్చి ‘ఏంటే చెవుడొచ్చిందా ఏంటీ.. అవతల అల్లుడు గారు పిలుస్తుంటే వినిపించుకోకుండా ఏంటా సోది‘ అని గదిమేసరికి దాని మొహంలో నేనెప్పుడూ చూడని భయం చూశాను.. అది వెళ్ళనంటున్నా వాళ్ళమ్మ బలవంతంగా లాక్కెళ్ళింది..

ఆ తర్వాత నాలుగు నెల్లకి మా అమ్మమ్మ మళ్ళీ ఇంకో వార్త చెప్పింది, రోహిణి తల్లి కాబోతుందని.. నాకైతే ఆ వార్త దాని పెళ్ళి వార్త కంటే ఎక్కువ ఆశ్చర్యాన్ని కలుగజేసింది.. చిన్నగా గువ్వలా ఉండే అదే ఒక పసిపాపలా ఉంటుంది.. ఇంకో పాపకి తల్లి కావటమేమిటీ అనిపించింది! ఇక ఆపుకోలేక మొదటిసారి ఉత్తరం రాశాను, తను ఎలా ఉందో అని అడుగుతూ అసలు పెళ్ళి అయ్యాక తన జీవితం ఎలా ఉందో చెప్పమని అడిగాను.. వెంటనే పోస్ట్ కార్డ్ వచ్చింది, ‘ఇంకెప్పుడూ ఇక్కడికి ఉత్తరాలు రాయొద్దని!!‘ ఆ మాట రోహిణి రాసిఉంటుందని నేననుకోను.. కానీ దాని వల్ల ఆ ఇంట్లో తన హక్కులేమిటో తెలిసివచ్చింది!

డెలివరీ టైంలో బిడ్డతో పాటు అదీ చనిపోయిందన్న విషయం నాకిప్పటికీ నమ్మశక్యం కాదు.. అందరూ దాన్నే తప్పుబట్టారు, మొగుడితో సరిగ్గా ఉండేది కాదని.. ఎప్పుడూ ఉసూరుమని ఉండేదని.. ప్రేగ్నెంట్ అని తెల్సాక కూడా సరిగ్గా తిండి తినక తనే తన ప్రాణం తీసుకుందనీ!! మరి తన భర్త తప్పు అస్సలేమీ లేకుండానే దాని జీవితం అలా అయిపోయిందా అనిపిస్తుంది! అతనికి భార్య కావాలి, రోహిణికి చదువు కావాలి.. ఇక్కడా అంతే! ఎవరూ వాళ్ళ వృత్తాల్ని దాటి బయటకెళ్ళలేకపోయారు.. ఒకరికి కావాల్సింది ఒకరు మనస్ఫూర్తిగా అందించుకోలేకపోయారు.. మగవాడు కాబట్టి అతనిది పైచెయ్యి అయితే రోహిణి మాత్రం లోపల లోపలే కుమిలిపోయి తననే కాదు తన ప్రతిరూపాన్ని కూడా అంతం చేసుకుంది.. ఇప్పటికీ రాత్రిపూట ఆకాశంలో తళుక్కుమనే ఏ నక్షత్రాన్ని చూశినా మా రోహిణే అక్కడ నించి హాయ్ చెప్తుందనిపిస్తుంది!

క్షమించండి, ఏమిటో కాస్త డిప్రేస్సింగ్ గా ఉంటున్నాయి నా ఉత్తరాలు..

వంశీ గారు, అందరూ చేసుకుంటున్నారని పెళ్ళి చేసుకోవడం, అందరూ కంటున్నారని పిల్లల్ని కనడం.. బ్రతుకుతో రాజీ పడలేక.. అలా అని అందులో ఇమడలేక రోహిణిలా ప్రాణాలు తీసుకోవడం నేను చేయదలచుకోలేదు.. నేను చెప్పాను కదా, నేనేమీ పెళ్ళి చేసుకుంటున్నవాళ్ళనీ, చేసుకోబోయే వాళ్ళనీ విమర్శించడంలేదు.. 'మరి ఇంకేం చేస్తావు' అంటారా? ఏమోనండి, ముందుగా అయితే పి.హెచ్.డి మీద ధ్యాస పెడతాను.. పుస్తకాలు చదువుకుంటూ, ఇంకా మీకు ఇలా పుంఖాను పుంఖానులుగా లెటర్స్ రాసేస్తూ

గడిపేస్తాను.. అది సరేగానీ మీ స్వార్థం నాకు చాలా నచ్చింది.. కవిగారు కళ్ళజోడు పైకి తోసుకుంటూ, సీరియస్‌గా ఉంటారేమో అనుకున్నా.. పర్వాలేదు మీలో కూడా హాస్యనరం ఉందన్నమాట!

మా మాధురి అంది, నేనేంటో ఈ మధ్య చాలా సంతోషంగా కనిపిస్తున్నానని.. మీ పరిచయం, మీరు క్రమం తప్పకుండా ఉత్తరాలు రాయడం గురించి చెప్పేశా.. అది అస్సలు నమ్మలేదు.. ఆఖరికి మీ ఉత్తరం ఒకటి చూపించాల్సివచ్చింది.. ఎందుకో ఈమధ్య దాని ప్రవర్తనలో తేడా కనబడుతుంది నాకు.. ప్రస్తుతానికి టైమ్ లేదు కానీ మళ్ళీ త్వరలో రాస్తాను..

రాధిక గారిని మరీ మరీ అడిగినట్లు చెప్పండి.. ఇంతకీ పిల్లలకి ఈ పల్లెటూరి ఆంటీ గురించి ఏమైనా చెప్పారా లేదా!?

ఈసారి మీ ఉత్తరం ఏం స్వార్థం కోరుతుందోనని ఎదురుచూస్తూ..
కార్తీక

(తరువాతి భాగం వచ్చే సంచికలో..)